

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hó-ra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékire.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.

Unnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Hétfő, április 18.

A vasutasok fizetésrendezése.

Kolozsvár, április 18.

A képviselőház szombati ülésén a kereskedelemügyi miniszter betervezte a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot. A fizetésrendezés tervezet súlyos sérelmeket tartalmaz és nemcsak, hogy nem elégíti ki a vasutasokat, hanem nagyon alkalmas arra, hogy a lappangó elkeseredést, az eddigigélt nagyobb mértékben váltssa ki.

A legsúlyosabb sérelem a lakberek u. n. rendezésénél történt, mert a lakbérletményeknél a Máv. lassankint visszaveszi azt, amit a fizetésrendezésnél többletet ad. Hogy csak két példát említsünk, az a hivatalnok, aki eddig 600 koronaként kapott, ezután Kolozsvárról 490 koronát kap. A felügyelőeddig lakbérére 1200 koronáról 840 koronára redukálódik.

Maga a fizetésrendezés sem elégíti ki a vasutasokat, mert az ismeretes memorandumban foglalt minimális követelésektől is nagyon messze áll. Hiszen ha az osztrák vasutasok fizetését nem is, de csak a Kassa-Oderbergi vasút alkalmazottainak fizetését vesszük tekintetbe, akkor is, azok fizetése a Máv. alkalmazottainak fizetéséhez viszonyítva 40%-al jobb, holott a Kassa-Oderbergi vasút forgalma és üzleti haszna sem nagyobb mint a Máv-é, úgy hogy a miniszter szűkeklésége semmivel sem indokolt.

Az u. n. várakozási idő is méltánytalanul van kontemplálva. A jogvégeztett ügyvéd, vagy az okleveles mérnök ugyanannyi várakozási időt kénytelen kibőjtölni, mint a számtiszt. Az egyik rangfokozatból, a másikra való átjutás pedig nincs is időhöz kötve, úgy hogy itt tág tere nyílik a protekciónak és annak, hogy egyes hivatalnokokat az utána következő az előléptetésnél átugorjon. Ez nem telet meg az automatikus előléptetés elvének, mert a következő rangfokozatba való előléptetés nincs időhöz kötve és így némely hivatalnok beláthatatlan időnkig vesztelgelhet az egyes rangfokozat első osztályában.

A napidíjknál is fenmarad az az anomália, hogy nem — mint az állami hivatalnokoknál — a megkezdett nap, hanem a vonalon töltött idő a mérvadó és így ha valaki csak p. o. 23 óra 40 percig volt a vonalon, egyik estétől másnap estig, ha a 24 óra nincs teljesen betöltve, nem tarthat egész napi díjra igényt. Az állami hivatalnokoknál — ettől eltérőleg — minden megkezdett nap, egész napot számít.

A lakberek és a napidíjak megállapításából kitűnik, hogy a javaslat kiküszöböli a vasutasoknál azt a jót amit az államhivatalnokok élveznek, t. i. a napidíjak méltányos rendezését, ellenben beillesztette azt a rosszat, a misztintén az állami hivatalnokoknál a lakberek tekintetében meg van.

A javadalmaszások épp oly kedvezőtlenül alakulnak az altiszteknél is. Ezek is a lakbérnél körülbelül ugyanannyit veszítenek, mint a mennyit a fizetésnél nyernek.

A mint vasutas körökből hallatszik, a fizetésrendezés ezen módja nemcsak hogy nem nyugtatta meg a személyzetet, hanem a legelszántabb ellentállásra serkenti őket. A különböző üzletvezetőségek mozgalmi bizottságai és központjai között élénk táviratváltás történt a tegnapi napon, melyek mindegyikéből kitetszik, hogy a javaslat óriási konsternációt keltett az érdekelt körökben. Különösen oly városokban, mint p. o. Kolozsvár is — hol az

eddig lakberek sem feleltek meg a város lakbérviszonyainak, — az elégedetlenség még sokkal nagyobb és el lehetünk rá készülve, hogy a vasutasok nemcsak szóval, de tettel is megfogják mutatni, hogy tovább nem lesznek rabszolgák a Máv-nak, a megfelelő ellenszolgáltatás nélkül.

Különböző biztosra vesszük, hogy a képviselőház — melynek tagjai a vasutasokkal szemben annyi jóakaratot tanúsítottak — kellőleg informálva, nem fogják ezen sérelmes javaslat törvényerőre emelkedését megengedni, hanem utasítani fogják a kereskedelemügyi minisztert, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a vasutasok memorandumában foglalt elvek alapján, létesítse a megérdemelt fizetésrendezést. Ha nem: akkor ennek valóban sajnálatos és súlyos következményei lehetnek.

— A kolozsi mandátum. Tegnap tartotta meg programbeszédét Kolozson a kormánypárti előlője: Rósa y Elemér vármegyei IV-ik aljegyző mérsékelt érdeklődés és mérsékelt lelkesedés mellett. A választókerület hangulata — mint tudósítónk jeleníti — nem nagyon kedves a kormánypárti előlője iránt és valóban érthető lenne, hogy az ellenzék minden kérdésapás nélkül engedné át ezt a kerületet a kormánypártnak.

Az önképzőkörök reformja.

— Dr. Gidófalvy István felolvasása. —

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, ápr. 18.

Ki ne tudná, hogy mi az önképzőkör? És ki a középiskolák osztályain jól-rosszul végig mászott, vagy két évig valamelyik felsőbb leányiskolában igyekezett gyarapítani ismereteit, az bizonyára tudja is volt egy ilyen önképzőkörnek, melyet Aranyról, Petőfőről, Kossuthról, Vörösmartyról vagy valami helyi nagyságról neveztek el az alapítók. És ha már egyszer tagja volt, akkor bizonyára szavalt is ott egy-két szép verset kevésbé szépen és adott is be a kör titkárához egy pár rozsdát elég szép fehér papírra, elég kerek és szabályos betűkkel leírva. Sőt azt is megtették nem egyebánnan — csak tessék visszagondolni azokra a szép időkre — hogy felfedezték Petőfit, viszont voltak olyanok is, kik orrukra téve a kritikus fekete szemüvegét, szigorú arccal, összeráncolt homlokkal azt igyekeztek elhárítani a tisztelt körről, hogy nálunk sokkal káprázatosabb, rémesebb és érdekesebb meséket tud kitalálni Igazmondó János, ki 24 kötetben írta meg a „Hétszer megnyitott zsidó verses történetét”.

Ugye most csak mosolygunk ezen? Pedig mikor megtették, akkor nagyon komolyan vették ám az ügyet. És akadtak ma is, kik komolyan vették ezt a fonáksgot. Nem a zsenge ifjakat értem, kik ösztönös csínjálják a maguk dolgát és büszkeségtől, örömtől duzzog belülről, „zsengéik” közül egyet beírják a kör „Aranykönyv”-ébe, hanem azokat a komoly tanügyi férfiakat, kik maig sem küszöbölték ki ezt a rendszert az iskolák falai közül.

Ezeknek szólottak azok a kemény beszédek is, mik tegnap az ev. ref. teologia fényes dísztermében hangzottak el nagy és előkelő közönség előtt, melynek soraiiban azok közül is sokan voltak jelen, kiket közelebbről érdekel a dolog.

A vitát Gidófalvy István közjegyző vezette be. Nagy is érdekes tanulmányt olvasott fel, mely megérdemli, hogy szélesebb körben és tudomást vegyennek róla.

Részletesen ismertette az önképzőkörök történetét, fejlődését és mai tevékenységét. Elismerte a felolvasó, hogy az önképzőkörök eleinte nem célt szolgáltak.

Abban az időben még midőn a nyelv fejlődésének első stádiumában volt, szükség volt az önképzőkörökre. Midőn a nemzeti szellem még csak szunnyadozott, akkor is nem messziótt teljesítették, de ma midőn az egész oktatásügy úgy van berendezve,

hogy a nemzeti gondolkodást minden vonalon ápolni igyekeznek; midőn a nyelv fejlett és az irodalom művelésével az arra hivatott férfiak foglalkoznak, ma semmi szükség sincsen arra, hogy az ifjúságban a vers és novella írásra való térnyújtás folytán ábrándképeket ápoljunk. Az önképzőköröknek eddigi munkájával szakítania kell. Ne rímokvácsokat és üres lelki álmodozókat neveljenek ott. Az önképzőköröknek ezután az legyen a hivatása, hogy az ifjút az élettel, a való élettel ismertessék meg.

Az értéke lenszaválási kísérletek helyett szociális kérdéseket ismertessenek ott ahhoz érő emberek, ne a meddő irodalmi kísérleteivel, bírágatásával töltse el az önképzésre szánt időt, hanem közgazdasági kérdések tanulmányozásával.

És igyekezzék az önképzőkör, hogy olyan dolgokban képezze ki az életbe lépő ifjakat, mikről a tankönyvekből nem szerezhethet tudomást.

Általában életelvekkel lássa el a fiataloságot és olyan dolgokban oktassa ki, miknek hasznát is veszik és miknek tudásával másokon, a kisembereken is segíthetnek.

Ezeket mondotta el tegnap Gidófalvy István és az elmondottak igazságát mélyen érezte mindenki, ki végighallgatta ezeket a bölcs és komoly szavakat.

Percekig zúgott a taps és éljenzés s azután megindult a vita a felolvasás felett. A vita rendén a kérdés komolyságához illetoleg, tudós és széleslákörű férfiak szólahtak fel.

Egymásután mondták el nézeteiket Apáthy István, az egyetem rektora, Schilling Lajos egyetemi tanár, Turcsányi Gyula lelkész és mások.

A beszédek során sok szép és tüdős eszme merült föl, de mindannyi Gidófalvy István által felvetett eszméhez vezet vissza. És ebből az tűnik ki, hogy az a leghelyesebb. És hogy annak megvalósítása nagyot, igen-igen nagyot jelent az ifjúság nevelésének jelentős kérdésében. (K.)

Törvényszék Nagyenyeden.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, ápr. 18.

Csütörtökön Nagyenyedről érkezett egy táviratunk, mely az ideiglenesen Nagyenyedről Gyulafehérvárra helyezett kir. törvényszék visszahelyezése ügyében megtartott négyülésről tesz említést.

A Nagyenyed városán 1876-ban ejtett sérelem orvoslását óhajta és kéri a város polgársága. Ebben az évben helyezték ugyanis át ideiglenesen a kir. törvényszéket Gyulafehérvárra, azért mert kevésbé azelőtt a törvényszék helyisége leeggett s hamarjában nem állott alkalmas helyiség rendelkezésre. Mivel pedig a gyulafehérvári várból a kincstár tulajdonát képező régi pénzverő helyiség éppen üresen állott, addig is míg Enyeden alkalmas helyiség épülhetne a törvényszék oda vitték át.

Nagyenyed városa már akkor, egy az országos gyűléstől melletti lévő igen szép, szinte egy holdnyi üres telkét ajánlotta fel, a törvényszéki palota helyéül, mely azóta üresen is áll, mint az említett célra kijelölt terület. Az állam pénzügyi viszonyai miatt azonban a palota építése mind a mai napig elmaradt s a törvényszék a többszörös sürgettség dacára mai napig Gyulafehérváron van. E szerint tehát az Enyed városán ejtett rendkívüli nagy és igen érzékeny sérelem orvoslása még a mai napig sem valószínű. Most azonban, hogy az állami beruházások iránti törvényjavaslat keretében igen tekintélyes összeget vettek föl a Gyulafehérvárt építeni szándékozt kir. törvényszék építési költségére Nagyenyed város polgársága kijelölt fölemelte kérést és jogos szavát. A város képviselő testülete meg a múlt év július havában felterjesztette intézett az országgyűléshez és a miniszteriumhoz ez ügyben, kérvény a város jogos igényeinek és helyzetének a figyelembe vételével óhajtatja teljesítését.

Csütörtökön pedig igen látogatott népgyűlést tartottak, melyen a város polgársága teljes számban jelent meg s ezen egy-

hangu lelkesedéssel fogadták el Fogarasi Albert Bethlen-koll. tanár szépen megindokolt határozati javaslatát a Lázár István és a Bálint János hozzászólása után. Kimondták, hogy egy nagy, tekintélyes számú küldöttséget menesztenek Budapestre a miniszterelnökhöz, az igazságügyminiszterhez és a pártok vezetőihez. A küldöttség vasárnap este indul a fővárosba s hétfőn fog megbízatásában eljárni.

A kérdés iránt különben meggyeszeret óriási az érdeklődés. A megye lakossága nagy többségének határozottan az az óhajtatása — a mit már különben a megyegyűlésen több alkalommal ki is fejeztek — hogy a törvényszéknek Nagyenyed a legjobb helye, nemcsak azért, mert ez a vármegye középpontja és székhelye, hanem azért is, mert földrajzi helyzeténél fogva is sokkal inkább középpontja a megyének, mint Gyulafehérvár.

A kérdés további alakulását kíváncsian várják s meg vannak győződve, hogy a kérdésben felhozottak elől az országgyűlés nem térhet ki s Enyednek egy régi vágya teljesülni s egy régi sérelme orvosoltnak fog a törvényszék visszahelyezése által.

Zendülés egy temetőben.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, április 18.

A felekezeti villongás rövidesen ugyáltszik közéleti faktor lesz Aradmegyében, amelyből pedig ugyancsak rég kivonultak a vetéldék vallásharcok küzdelmei. Egy új hit és ezzel együtt mondhatni új nép ad ismét tápot a vallási türelmetlenség, egy új és teljesen eredeti formájú istenimádásnak: a baptizmus, mely teljesen a maga képre formálta át az embereit társadalmilag is.

Mind nagyobb tért hódít Aradmegyében a baptista-vallás, melynek igéi sok helyütt megfogantak a közép lelkében. Vannak községek, melyeknek lakossága több mint fele részben követi az új szekta tanításait és a legnagyobb fanatizmussal tart ki mellettük. De amily hatalmas és megragadó az a hív és ragaszkodás mely a hívőkben lobog, oly intenzív az ellenszenv és gyűlölet is, mely velük szemben megnyilatkozik. Számtalan példáról volt alkalmunk már eddig is beszámolni, az alábbi eset azonban jelentőség dolgában felülmúl minden eddigit és mélyeséges távlatát nyitja meg a további fejleményeknek.

Az aradmegyei Tisza községben meghalt egy szegény baptista asszony. Hozzá tartozói illő tisztességgel akarták eltemetni, azonban a saját rítusuk szerint. A végtisztességre Pleskucáról egy-husz tagból álló baptista küldöttség is ájtott Brindu János vezetés alatt, hogy néhány zsolteri elnékeljen a sírnál, s azután békességben haza távozzék. Ez április 6-án történt.

A gyászszertartást elvégezték a házban, a halottat kivitték a temetőbe s ott a nyitott sír mellett letették a koporsót. De alig hangzottak el az ima első akkordjai, vad ordítás hangzott fel a kapu előtt s hirtelen, mint a fergeget, egy botokkal, villákkal, fejszékkel fölfegyverkezett emberesapatt rohanta meg a gyászolókat és durva ütlegekkel menekülésre kényszerítette őket. A bősziült tömeg vagy 200 emberből állott, élükön a falu görög keleti lelkészével, Szirka Péterrel, aki nemcsak a szidalmakban, hanem az ütlegelésben is előjár.

A tisztelendő ur annak hallatára, hogy az ő falujában baptista-temetés készült, mód nélkül felháborodott és elhatározta, hogy e széntségtörést minden áron megakadályozza. A templomba hivatta össze a népet s ott hatalmas beszédet tartott az eretnekek ellen, akiket tüzzel-vassal kellene kipusztítani.

Végül felszólította az embereket, hogy fegyverkezzenek fel és vezetője alatt vonuljanak a temetőbe s tüzzel el az idegeneket.

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Egyetem-utca 7., (Lyceum-ngomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyszög centiméterenként 8 fillér.

Parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér soronként 40 fillér.

Igy is történt. Szirka Péter teljes papi ornátusban vonult csapata élén a sírhoz s midőn megtisztult a tér, mint aki jól végezte dolgát, hirtelen szerepet cserélt, felöltötte lelkész ábrázatát és görög keleti szertartás szerint temette el az asszonyt.

Brindu János és társai a kegyelet-sértést, s a személyükön esett durva inzultust nem akarták megtorlatlanul hagyni s a bíróságnál kerestek elégtételt. A napokban érkezett az aradi kir. törvényszékhez a bűnvádi feljelentés Szirka Péter gör. keleti lelkész ellen s a kir. ügyészség át is vette a vád képviselőlet a panaszosoktól. A lelkész és társai ellen magánosok elleni erőszak büntette miatt indult meg az eljárás, s rövidesen a vádtanács elé kerül az ügy.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, április 18.

— (A Kossuth Lajos asztaltársaság estélye.) A „Kolozsvári Kossuth Lajos asztaltársaság” XL-ik társas-estélyét 1904. április hó 19-én (kedd) a New-York emeleti dísztermében tartja, melynek műsora a következő: 1. Hymnus. Éneklő a Kereskedők Dalköre. 2. Előző beszámoló az 1903–4-ik időszaki anyagi és erkölcsi eredményekről. 3. Szavai: Etsy Emilia a nemzeti színház művésznője. 4. Felolvasás. Tartja: Pallós Albert, a kolozsvári áll. polg. leányisk. igazgatója. 5. Solot énekel: Zsigmond Ferenc ref. kánt. 6. Köszöntő a házára Kossuth-pohárral. Tartja Herepey G. ev. ref. esperes, az aszt. társ. alelnöke. 7. Nemzeti dalok. Éneklő a Kereskedők Dalköre. Kezdeté 8 órakor.

— (Elmaradnak a nyári hadgyakorlatok.) Amint értesültünk, a közeledő nyári időszak alatt nem vonulnak el az ezredekek állomáshelyeikről és mindenféle összpontosítás elmarad. A zászlóaljokban folytatják csak a fegyverforgatás mesterségét, hogy helyrehozzák a mulasztást, csaknem nyolc hónap mulasztását és a szükséges kiképzés céljaiból nem indulnak ki állomáshelyeikből az ezredek. A katonai kincstár ezáltal jelentékeny megakaratásokat ér el, ami katonai szempontból nem épen előny, de megkettőztetett munkásságra lesz szükség, hogy a legénység a tényleges fegyverszolgálat rövidke ideje alatt ugyanazt el-sajátítsa, amireh azelőtt három teljes év állt rendelkezésre. Ha a rövidebb szolgálati idő megfelelő eredménnyel jár, mindenesetre közelebb jutunk a rég sóvárgott kétvéti katonai szolgálathoz.

— (Halálozás.) Kondray Gerőné sz. Amiriás Róza életének 64-ik, évében, e hó 15-én meghalt. Temetése tegnap délután 3 órakor volt Mező Bádon, a környékbeli lakosság nagy részvéte mellett.

— (Egy érdekes eljegyzés.) Egy érdekes eljegyzési jelentés jutott véletlenül a kezünkbe, a mely arról szól, — a mi különben már „nyílt titok” régebben — hogy Klobučar Vilmos cs. és kir. altábornagy, honvédkerületi parancsnok eljegyezte Szabó Marikát, néhai Szabó Mihály honvédszázasos leányát, a kolozsvári Nemzeti Színház volt tagját.

— (Kakas Márton.) Vidám képek, ötletes apróságok tarkítják a Kakas Márton legújabb számát is. A cinképet Linek Lajos rajzolta az ő megszokott humorával és művészetével, míg az utolsó oldalra Jeney Jenő festett egy igen mulatságos társadalmi képet. Eder Gyula rajza tele van keserű satírával és igazsággal. Az apróbb képek, valamint az írott apróságok is egyaránt elemesek és mulatságosak. Kakas Márton előfizetési ára negyedévre három kor. Egyes száma harminc fillér, kapható minden újságelárusítónál.

— (Egy nagykereskedő bűnpöre.) Szenzációs bűnygyben folytatja a nyomozást a dévai kir. ügyészség. Egy hunyadmegyei kereskedő bűnvádi feljelentést tett az aradi kereskedővilágnak egyik igen tekintélyes tagja ellen, család büntette címén. A dévai kir. ügyészség nyomozó eljárása van hivata megállapítani, hogy mennyiben bír alappal a feljelentés, melyet dévai tudósítónk a következőkben ismertett: Klein Mór guraszádei kereskedő évek hosszú során át üzleti összeköttetésben állott egy aradi nagykereskedővel. A múlt év őszén — a panasza szerint — arra a meglepetésre jutott, hogy noha portékáját tisztességes arán fizette meg a vevő, az az összeg, ami befolyt az árúért, még sem vágott előzetes számításával, sőt a könyveibe bejegyzett számadatok azt mutatták,

Schuster Emil

Norinbergi, diszmű, játék, sport, vadászati és fényképészeti kellékek áruháza.

Kolozsvár, Mátyás király-tér. (Gróf Rhédey-palota.)

Telephon: 183. Telephon: 183.

